

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

УДК 321.01:282(44)(092)

ТВОРЕЦЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДИВА: РОБЕРТ ШУМАН ЯК СПАДКОЄМЕЦЬ СОЦІАЛЬНОГО ВЧЕННЯ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Корнійчук Ю.Ю.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

У статті досліджено діяльність та творчий спадок одного з батьків-засновників Європейського Союзу – Роберта Шумана в контексті розвитку соціальної традиції Католицької церкви. Творення Європейської Спільноти, попри виразне секулярне позиціонування сучасного Європейського Союзу, значною мірою відбувається з опорою на християнську спадщину Європи, зокрема на соціальну доктрину Католицької церкви. Йдеться, головним чином, про такі засадничі принципи католицького соціального вчення як наднаціональність, солідарність і субсидіарність та переосмислення ролі мирян в церкві й суспільстві загалом (мирський апостолат). Роберт Шуман виступає одночасно і як спадкоємець цієї традиції, і як її активний творець. В своєму житті та вченні він зумів узгодити і органічно поєднати політичну діяльність і релігійне служіння, що дозволило напрацювати новий багаторівневий підхід до національного та міжнародного примирення, який став запорукою єдності ЄС. В українському контексті «Проект Шумана» цікавий та може мати прикладне значення і як програма розбудови національного єднання, і як приклад функціонування релігії в публічній сфері.

Ключові слова: Роберт Шуман, Європейський Союз, релігія, Католицька Церква, євроінтеграція, апостолат мирян, соціальне вчення.

Постановка проблеми. У 1985 році група парафіян міста Мец (Франція) розпочала процес збору матеріалів для канонізації одного з батьків-засновників¹ Європейського Союзу – Роберта Шумана. Відповідно до канонічного права Католицької церкви, серед підстав для віднесення особи до лику блаженних або святих має бути задокументований факт творення дива. Шуман не зціляв хворих, не воскресив померлих і не ходив по воді, проте в очах багатьох європейців йому вдалося майже рівнозначна річ – примирення німців та французів. Саме його [примирення] ініціатори беатифікації (перший етап процесу канонізації) часто називали чудом Шумана, яке не могло б відбутися без божественного втручання.

Факт початку такого процесу викликав масу бурхливих дискусій і суперечок щодо меж релігії та політики, однак, в українському контексті історія Шумана є актуальною зокрема з двох причин. По-перше, цікавим є релігійний зріз примирення. Попри те, що творення Європейського Союзу розпочинається як політичний та економічний проект, Шуман діє як спадкоємець Католицької традиції неогуманізму, що, значною мірою, зробило ідею європейської єдності реальною. В цьому контексті французько-німецька історія виступає окремим «кейсом», що ілюструє не лише роль релігійного чинника в міжнародних миротворчих ініціативах, а й можливості, межі та необхідні супутні умови такого примирення. По-друге, декларація намірів України щодо вибору європейського майбутнього систематично наштовхується на риторику релігійних і псевдорелігійних консерваторів щодо «бездуховної Європи» й «антихристиянського глобалізму». Вкоріненість Шуманівського бачення Європи

в соціальну доктрину Католицької церкви, що буде показано далі, є свідченням протилежного.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У Франції, де Шуман є одним із національних героїв та діє ціла мережа інститутів названих його ім'ям, є зокрема п'ять біографів Шумана. Кожен з них показує його життя під різним кутом зору: Крістіан Пеннера висвітлює перші роки його політичної діяльності, Раймонд П'юдевін показує як державного діяча, Віктор Рошфор та Франсуа Рот акцентують увагу відповідно на історичному та крос-культурному (пограниччя Франції, Німеччини й Люксембургу) контекстах життя та діяльності Шумана, і, насамкінець, Рене Лежен показує Шумана як глибоко релігійну постать та вірянина Католицької церкви. Власне, саме Лежен у 80-тих створив та очолив Інститут Святого Бенедикта, який виступив формальним «заявником» у справі беатифікації Шумана.

Кожна зі згаданих біографій досі існує лише у французькому оригіналі та не має жодного перекладу.

Алан Фімістер, автор книги «Роберт Шуман: неосхоластичний гуманізм та реуніфікація Європи» [3], починаючи своє дослідження, з соромом відзначав, що його книга стала першою англомовною біографією діяча, хоча з часу смерті Шумана до появи книги пройшло майже пів століття. З 2008 року, коли вперше було видано згадану монографію, ситуація з англомовними розвідками дещо покращилася. Перш за все, тут варто згадати працю Джефа Фонтейна «Глибоко вкорінений: забута візія Роберта Шумана» (2010, 2014) [5] та дисертаційне дослідження Маргарет Крійтенбург «Шуманівська Європа» (2012) [6]. Згадані книги, подають цілісний портрет Шумана, приділяючи значну увагу релігійному виміру його діяльності та презентуючи

¹ Рішення Європейського Парламенту від 19 березня 1957 року.

Шумана як щирого спадкоємця католицької гуманістичної традиції.

Досить близьку точку зору подає також Люсьєн Люстін. Окремі розділи його книги «Єкуменічний рух та творення Європейської спільноти» (2014) [9] на матеріалах архівів Всесвітньої Ради Церков відтворюють хід налагодження співпраці між творцями об'єднаної Європи та європейськими релігійними лідерами. Причому, якщо Європейське об'єднання вугілля і сталі, з якого пізніше виникає ЄС, починалося всього з шести країн, то до співпраці на рівні релігійних організацій включалися релігійні лідери з більшості країн-членів сучасного ЄС.

В українських працях присвячених Європейському союзу ім'я Шумана фігурує вкрай рідко, не кажучи вже про дослідження релігійного виміру його діяльності. Збірник історичних нарисів про батьків-засновників ЄС [1], до прикладу, містить окрему статтю навіть про Горбачова, як «надію нової Європи», однак статті про Шумана в жодній з двох редакцій книги немає.

Насамкінець, окремо варто згадати роботи самого Шумана. Він є автором багатьох статей та книги під промовистою назвою «За Європу» [3], що містять чітке формулювання його бачення Європейської Єдності та її релігійних підстав. Згадані праці й стали основою для цієї статті.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Стаття є спробою узагальненого представлення з релігієзнавчої перспективи «європейського кейсу» для подальшого дослідження українського дискурсу щодо місця релігії в публічній сфері; умов, можливостей та меж використання релігії в процесі національного/міжнародного примирення. Робота є однією з перших узагальнюючих україномовних праць присвячених релігійному виміру діяльності Шумана.

Мета статті. Дослідження покликане розкрити релігійні витоки розбудови європейської спільноти через розгляд релігійного аспекту діяльності одного з ідейних архітекторів об'єднаної Європи – Роберта Шумана.

Виклад основного матеріалу. Початки організаційного оформлення європейської єдності: кому належить «План Шумана»? Історія формування ЄС розпочинається з 9 травня 1950 року, коли Роберт Шуман (на той час Міністр закордонних справ Франції) виголосив промову-проект об'єднання виробничих потужностей та ринків Німеччини й Франції. Ця промова ввійшла в історію як «План Шумана», а день її виголошення став офіційним святом ЄС і відзначається як День Європи.

Безпосереднім автором «Плану» став французький економіст, політичний діяч та дипломат Жан Моне, який свого часу був одним із очільників Ліги Націй. Саме йому приписують авторство вислову «Європи ніколи не було, її ще треба створити». Створення Об'єднання вугілля та сталі (так офіційно називалася французько-німецька співпраця) було не єдиним, але наймасштаб-

нішим об'єднавчим проектом Моне – свого часу він доклався також до англо-французького союзу між Черчілем та де Голлем; будучи одним із радників американського президента Рузвельта сприяв військовій співпраці між Сполученими Штатами та країнами антигітлерівської коаліції тощо [дет. див.: 4].

Сам Моне, у своїх досить детальних спогадах про формування «Плану» з гумором згадує, що попри те, що проект розпочинався словами «Уряд Франції пропонує...», залишалася лише зробити так, щоб французький уряд дізнався про свою пропозицію, а потім ще й висунув її від власного імені [2, с. 369]. Першопочатково, проект було подано на розгляд тогочасного прем'єр-міністра Франції Жоржа Бідо, що не мало жодних наслідків. Моне згадує, що під час суперечки з Бідо щодо необізнаності останнього про існування плану, Бідо таки знайшов невідкритий лист з проектом серед своєї «неважливої» кореспонденції [2, с. 370].

Таким чином, проект цілком міг залишитися лише проектом, якби не знайшов відгук у суголосних ідеях Шумана, який наважився на його реалізацію. До офіційного оголошення проекту він мав бути схвалений обома палатами французького парламенту, а пізніше ще дев'ятьма палатами п'яти європейських країн-учасниць. Саме Шуман взяв на себе завдання дипломатичного просування «Плану» та політичну відповідальність за його успіх. Про свою роль в реалізації проекту він згадує словами одного з французьких маршалів: «Я не знаю, хто її [битву] виграв, але я точно знаю, кого б звинуватили у випадку поразки» [3, с. 69].

«Святий у костюмі»: ключові аспекти біографії Шумана. Роберт Шуман (1886-1963) народився в Люксембурзі та значну частину свого життя провів у містечку Мец в Лотарингії – північно-східному регіоні Франції, що має досить складну історію. Через значні поклади вугілля та промисловий потенціал область кілька разів за допомогою військової сили переходила від Франції до Німеччини і навпаки. Зростаючи в міжнародній родині², Шуман вільно володів люксембурзькою, німецькою та французькою, часто подорожував між цими трьома країнами, ймовірно, на практиці вивчивши умовність міждержавних кордонів.

Біографи та друзі Шумана згадують родину Шуманів як глибоко релігійну. Люксембург, в якому Шуман зростав не мав офіційної державної релігії, однак, на відміну від тогочасної Франції, люксембурзька система освіти передбачала певну катехетичну підготовку. Вступивши до ліцею, Шуман продовжив вивчати теологію та давні мови (грецьку й латину), легко читаючи тексти Нового Завіту в їх перших редакціях [3, с. 146]. Юридичний диплом він здобув, почергово навчаючись в чотирьох різних університетах – Боннському, Мюнхенському, Берлінському та Страсбурзькому, що було досить популярним явищем серед студентів того часу.

Паралельно з навчанням, Шуман бере активну участь в мирянських католицьких рухах та організаціях, покликаних повернути присутність Католицької церкви в публічне життя. Ще в Боннському університеті, де Шуман розпочав

² Мати Шумана – Євгенія Дюран – походила з Люксембургу, батько – Жан-П'єр Шуман – був французом за народженням, але змушений був прийняти німецьке громадянство після франко-пруської війни та чергового переходу Лотарингії.

своє навчання, він вступив (пожиттєво) до католицького наукового студентського товариства *Unitas* (лат. *Unitas* – єдність), яке бачило своєю метою протистояння наслідкам німецької політики *Kulturkampf* (нім. *Kulturkampf* – боротьба за культуру), що передбачала витіснення Католицької церкви з низки сфер суспільного життя – в першу чергу, зі сфери освіти – заборонялася діяльність ордену єзуїтів, встановлювався жорсткий контроль над державними школами, церковними посадами тощо. Члени *Unitas*, регулярно організовували катехетичні зустрічі та брали активну участь у громадському житті, на практиці відстоюючи католицькі принципи та цінності.

Пізніше Шуман вступив до Народного союзу католицької Німеччини (в рамках якого долучився до організації нині масштабного фестивалю *Katolikentag*³ (нім. *Katolikentag*)), працював у Карітасі⁴ та виконував обов'язки президента дієцезіальної федерації молодіжних організацій, що ставила собі за мету поширення соціального християнства в дусі енцикліки *Novi rēci* (лат. *Regim Novarum*)⁵ Лева XIII. Робота в Федерації передбачала часті відвідини різних парафій місцевої єпархії та фактично забезпечила Шуману впізнаваність та авторитет для висунення його як представника Католицької партії Лотарингії до Національних зборів Франції. На цьому етапі Шуман зробив великий внесок у прийняття низки нормативно-правових актів, що врегульовували особливі релігійні та культурні права мешканців Лотарингії. Ці документи ввійшли в історію під загальною назвою *Lex Schuman* (з лат. *Закон Шумана*). Така права інтеграція Лотарингії часто розглядається за зменшену модель пізнього німецько-французького примирення.

Після смерті матері, Шуман вирішує далі слідувати духовному покликанню та прийняти релігійний сан, однак відмовився від цього наміру під впливом його друга Генрі Ешбаха. Більшість біографів Шумана цитують лист Ешбаха з його пропозицією іншого служіння: «Нашому суспільству, – писав він, – конче необхідний мирський апостолат і я не можу уявити собі кращого за тебе апостола... Святі майбутнього носитимуть костюми...» – підсумовував він [цит. за: 3, с. 148; 10, с. 19].

Під час Другої світової війни Шуман втік з Німеччини та переховувався у французьких монастирях (1942-1944). В 1945 році приєднався до партії християнських демократів – Народного республіканського руху – однієї з найбільших проєвропейських партій, що стало початком нового витка його політичної кар'єри.

«...Демократія в християнському значенні слова»: Європа в проєкті Шумана. Попри склад-

³ Нині фестиваль є однією з подій національного масштабу в Німеччині, об'єднує десятки тисяч католиків з усієї Європи.

⁴ Найбільша католицька соціальна організація.

⁵ Від лат. – Нові речі, енцикліка, що стала початком формування сучасної соціальної доктрини Католицької церкви.

⁶ Поняття «громадянська релігія» введено в науковий обіг соціологом Робертом Беллою для позначення специфіки релігії у США. На противагу Беллі автори згаданого дослідження пропонують як основу європейської громадянської релігії наголос на індивідуальних правах людини, секуляризацію та толерантність. Кожен з цих концептів має виразне релігійне походження, але з формуванням ЄС був вдало перекладений з теологічної мови церкви на мову права європейських інституцій.

не сприйняття релігії в сучасному ЄС (їдеться і про дискусію навколо преамбули ЄвроКонституції, і про складність прийняття нехристиянської Туреччини, і про дискусії навколо прав, які неоднозначно сприймаються в християнській традиції), першопочатково Європейський Союз творився не тільки і, можливо, не стільки як економічний, а і як релігійний проєкт. Вплив Католицької Церкви на формування ЄС був на стільки сильним та багатостороннім, що напівжартома говорили про велику «Ватиканську змову» або «Ватиканську Європу» [6, с. 116-117]. Автори дослідження «Європейська єдність та Католицька церква» Петр Краточвіль та Томаш Долежал навіть висувують припущення щодо можливості виокремлення своєрідної теології ЄС [7, с. 6] – корпусу фундаментальних принципів, що лежать в основі цієї організації, її своєрідного «догматичного ядра». Ці принципи не підлягають дискусії, не завжди озвучуються як релігійні та де-факто стають основою власне європейської громадянської релігії⁶.

Умовно вплив Католицької церкви на створення ЄС можна розділити щонайменше на два рівні. По-перше, йдеться про створення впливового середовища релігійних та мирянських лідерів, які, будучи активними вірянами, сприймали свою політичну діяльність як форму релігійного служіння й брали активну участь у формуванні європейської єдності. Окрім Шумана тут, в першу чергу, варто було б назвати Жака Марітена, Романо Івардіні, Генрі Брагманса, Джованні Пацеллі (пізніше – папа Пій XII), Крістофера Довсона, Карла Ясперса та ін. [дет. див.: 6, с. 76-149]. Ці мислителі поділяли не лише бачення ролі християн у суспільному житті, а й спільно працювали над втіленням цього бачення в реальне життя. До прикладу, окрім спільних духовних реколекцій, які Марітен та Шуман часто здійснювали в Лаахському монастирі (Німеччина), Марітен обіймав кілька дипломатичних посад в Міністерстві закордонних справ того часу – виконував обов'язки посла Франції до Святого Престолу, був представником Франції в Організації Об'єднаних Націй, де долучився до розробки Декларації про права людини. Більше того, саме Марітен першим чітко формулює концепцію апостолату мирян, яка пізніше буде прийнята Другим Ватиканським собором за частину офіційного вчення Католицької церкви (Декрет про апостолат мирян, 1965 р.).

По-друге, створення своєрідного ідейного ґрунту для єдності. Йдеться про такі засадничі концепти католицького соціального вчення, як наднаціональність, спільний духовний та культурний спадок, солідарність та субсидіарність, тощо. Не в останню чергу ці ідеї живилися інституційним становленням окремих релігійних/міжрелігійних організацій – Конференції Європейських Церков, Всесвітньої Ради Церков та ін.

Для Шумана, як і для багатьох інших творців Європи, європейська єдність є очевидною. В своїх працях він часто означає її як «спільний «дух», «культурну спільноту в найвищому сенсі цього слова», «культурний і духовний спадок», «спільноту спадкоємців», тощо, щоразу, апелюючи до християнської традиції. Саме християнство, наполягає він, стало основою для такої

єдності та уможливило справжню демократію, утвердивши віру в загальну рівність всіх людей, чого не можна було сказати про античну традицію. Більше того, Шуман розглядає християнство не лише оглядаючись назад, як передумову єдності, а і дивлячись вперед, – як інструмент творення спільного майбутнього, навіть, якщо ми не завжди це усвідомлюємо. Прикладом останнього є внутрішньоєвропейське примирення, яке, як вірив мислитель, обов'язково має відбутися. Попри те, що вибудова інституційно єдиною Європи має на меті безпекові причини, – зазначає він, – в її основі лежить християнське смирення й прощення колишніх ворогів, благородне і смиренне братерство, які є глибинними християнськими чеснотами: «Парадоксальний факт, який міг би нас здивувати, якби ми не були християнами, можливо, неусвідомленими християнами: ми простягаємо руку нашим вчорашнім ворогам не тільки на знак прощення, але також і для того, щоби разом будувати Європу завтрашнього дня» [3, с. 22]. Причому, за вже першими варіантами «Плану», докластися до розбудови такого майбутнього, потенційно, зможуть всі європейські народи, незалежно від того, живуть вони на Заході чи на Сході [11].

Відмова від частини власного суверенітету й егоїстичних національних інтересів, яку тягне за собою участь в європейському проекті, заради спільного блага та глибшої самореалізації, є ще одним з парадоксів, які стали можливими завдяки християнству (як прямий приклад, Шуман наводить Ватикан) і можливість яких європейські країни покликані довести. Попри те, що «ми не є та ніколи не станемо людьми, які відкидають батьківщину, забувають про свій обов'язок перед нею. Разом з тим, ми все більш ясно бачимо, що вище кожної батьківщини існує спільне благо, що перевищує національні інтереси та в якому зливаються індивідуальні інтереси наших країн» [3, с. 14].

І далі: «Справжній європейських дух полягає в усвідомленні реальності, можливостей та обов'язків, що стосуються всіх нас, понад наші кордони, антагонізми та образи. Ми не зможемо на скільки-небудь переконливо відкинути чужий націоналізм, якщо будемо протиставляти йому свій власний. Хвиля націоналізмів може бути зупинена тільки за допомогою конструктивної та колективної політики, в рамках якої будуть дотримуватися інтереси кожної країни, завдяки солідарним зусиллям всіх. Нам доведеться продемонструвати всім людям доброї волі, що таке поєднання інтересів можливе» [3, с. 14].

Сучасне йому розділення Європи Шуман називає «безглуздим анахронізмом», якому має прийти на зміну справжня солідарність європейських держав: «Європа має перестати бути клаптевою ковдрою з окремих країн і стати спільнотою самостійних народів, об'єднаних спільним зусиллям захистити себе та побудувати своє майбутнє. Йдеться не про тимчасовий захід, задля протистояння окремій небезпеці чи подолання пробоїн в обороні. Європа потребує того, щоб жити краще, об'єднавши для цього всі свої ресурси. Вона має стати єдиним цілим, що усвідомлює свою багатоманітність, свої потреби та можливість» [3, с. 82]. Власне, Шуман чітко розділяє

сфери, які мають бути єдиними та множинними. До першого він відносить, насамперед, оборону, економіку та науку, до другого – культуру, яка, зберігаючи локальну національну специфіку та колорит, має стати відкритою та доступною для решти європейської спільноти. Пропонований ним інструментарій «удоступнення» інших культур не є новим, однак, як можна сьогодні констатувати, виявився досить дієвим. Йдеться про освіту та створення спільного нарративу, пресу та літературу, подорожі, обміни (в усіх значеннях цього слова) й спільну діяльність. Такий шлях до єдності вимагає значних зусиль та тривалого часу, що, однак, не робить його менш важливим: «Європа буде створена не одразу та не у готовому вигляді; вона постане на основі реальних справ та фактичної солідарності» [3, с. 91].

Висновки і пропозиції. Процес збору матеріалів для беатифікації Шумана завершився у 2004 році і після розгляду відповідною комісією Католицької церкви, клопотання заявників було відхилено. Попри це, історія Шумана дозволяє нам зробити кілька висновків. По-перше, щодо релігійного потенціалу примирення. В класичній конфліктології до використання релігії, як інструменту примирення ставляться з певним побоюванням, оскільки залучення релігії в конфлікт неодмінно робить його глибшим та складнішим. В свою чергу, історія останньої чверті ХХ століття виразно продемонструвала штучність, чи навіть неможливість виключення релігії з соціально-політичного життя. У випадку французько-німецького примирення приватні релігійні переконання архітекторів цього примирення стали тією вихідною точкою, яка не просто створила спільний ціннісний простір для діалогу, а зробила його результатом частинною особистою відповідальності кожного, хто вважає себе віруючим, розширивши спектр можливих шляхів примирення. В проекті Шумана та його однодумців релігія сприймалася як призма через яку розуміється життя як таке, а отже, релігійні принципи не могли не стосуватися, до прикладу, розбудови економічних відносин чи розвитку промисловості. Звідси бере свій початок ідея різнорівневої діалогу – прагнення одночасно до політичного примирення та фактичної економічної солідарності, що і забезпечило позитивний результат.

По-друге, попри показову зовнішню секулярність Європейський Союз вибудовувався як спільнота, яку об'єднує система цінностей виразно релігійного походження. Роберт Шуман є чудовим цьому прикладом. Йому вдалося не просто перекласти на мову права та офіційних державних інституцій низку засадничих концептів соціального вчення Католицької церкви, а і розробити реальні механізми їх втілення у практичне життя. Більше того, вся його біографія є однією з ілюстрацій такого втілення.

Разом з тим, попри велику зацікавленість та, нарешті, викристалізування загальнонаціональної згоди щодо європейської перспективи, питання європейської ідентичності та цінностей, осмислення сучасних моделей присутності релігії в публічній сфері та міжнародних відносинах, вивчення релігійного потенціалу розвитку громадянського суспільства залишаються тими питаннями, що, значною мірою, ще чекають на своїх дослідників.

Список літератури:

1. Віднянський С. В. Об'єднана Європа: від мрії до реальності: Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу / Віднянський С. В., Мартинов А. Ю.; НАН України, Ін-т історії України. – Вид. 2-е, допов. і переробл. – К.: Києво-Могилянська академія, 2011. – 395 с.
2. Монне Ж. Реальність і політика: Мемуари / Пер. с фр. В. Божовича. – М.: Московская школа политических исследований, 2001. – 662 с.
3. Шуман Р. За Європу / Пер. с фр. В. Божовича. – М.: Московская школа политических исследований, 2002. – 96 с.
4. Chira-Pascanut C. Discreet Players: Jean Monnet, Transatlantic Networks and Policy-Makers in International Co-operation // JCMS: Journal of Common Market Studies. – 2014. – Vol. 52. – Is. 6. – P. 1242-1256. doi:10.1111/jcms.12142.
5. Fimister A. Robert Schuman: Neo-Scholastic Humanism and the Reunification of Europe / 2nd ed. – Brüssel: P.I.E. Peter Lang, 2011. – 284 p.
6. Fountain J. Deeply Rooted: the Forgotten Vision of Robert Schuman / 2nd ed. – [Place of publication not identified]: Seismos Press, 2014. – 136 p.
7. Kratochvíl P. The European Union and the Catholic Church: Political Theology of European Integration / P. Kratochvíl, T. Doležal. – London: Palgrave Macmillan UK, 2015. – 217 p.
8. Krijtenburg M. Schuman's Europe: his frame of reference / [Electronic Recourse]. – Leiden: Leiden University Press, 2012. – 313 p. – Mode of Access: <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/19767/fulltext.pdf?sequence=17> – Date of Access: 31 January 2017.
9. Leustean L. N. The Ecumenical Movement and the Making of the European Community. – New York: Oxford University Press, 2014. – 286 p.
10. Santo Schuman – święty w garniturze // Polski Kalendarz Europejski. – 2008. – № 119. – S. 19.
11. The Schuman Declaration – 9 May 1950 [Electronic resource]. Mode of Access: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_en – Date of Access: 31 January 2018.

Корнийчук Ю.Ю.

Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова

ТВОРЕЦ ЕВРОПЕЙСКОГО ЧУДА: РОБЕРТ ШУМАН КАК НАСЛЕДНИК СОЦИАЛЬНОГО УЧЕНИЯ КАТОЛИЧЕСКОЙ ЦЕРКВИ

Аннотация

Цель статьи заключается в исследовании деятельности и творческого наследия одного из отцов-основателей Европейского Союза – Роберта Шумана в контексте социальной традиции Католической церкви. Создание Европейского Сообщества, несмотря на отчетливое секулярное позиционирование современного Европейского Союза, в значительной степени происходит с опорой на христианское наследие Европы, в частности на социальную доктрину Католической церкви. Речь идет, главным образом, о таких основополагающих принципах католического социального учения как сверхнациональность, солидарность и subsidiarность, а также переосмысления роли мирян в церкви и обществе в целом (мирской апостолат). Роберт Шуман выступает одновременно и как наследник этой традиции, и как ее активный творец. В своей жизни и учении он сумел согласовать и органично совместить политическую деятельность и религиозное служение, что позволило разработать новый многоуровневый подход к национальному и межнациональному примирению, который стал залогом единства ЕС. В украинском контексте «Проект Шумана» интересен и имеет прикладное значение и как программа развития национального единения, и в качестве примера функционирования религии в публичном пространстве.

Ключевые слова: Роберт Шуман, Европейский Союз, религия, Католическая Церковь, интеграция, апостолат мирян, социальное учение.

Korniichuk Yu.Yu.

National Pedagogical Dragomanov University

THE EUROPEAN MIRACLE CREATOR: ROBERT SCHUMAN AS A HEIR OF THE CATHOLIC CHURCH SOCIAL TEACHING

Summary

Purpose of the paper is to explore key points of biography and creative heritage of one of the European Union founding fathers – Robert Schuman in the context of the Catholic Church's social tradition. The framing of the European Community, despite a clear positioning of the modern European Union as a secular one, largely is based on the Christian heritage of Europe, particularly on the social doctrine of the Catholic Church. It refers primarily to such fundamental principles of Catholic social teaching as supranationalism, solidarity and subsidiarity, and the new role of the laity in the Church and society in general (a lay apostolate). Robert Schuman is at the same time both an heir of this tradition, and its active creator. In his life, work, and teachings he managed to combine and harmonize political activity and religious service, that allowed to work out a new approach to multi-national and inter-ethnic reconciliation, which is one of the keys to the unity of the EU. In the Ukrainian context, «Schumann Project» is interesting and may have an applied value both as a program for building national unity and as an example of the functioning of religion in the public sphere.

Keywords: Robert Schuman, European Union, religion, Catholic Church, euointegration, lay apostolate, social doctrine.